

PM Möte Justitiedepartementet / Region Skåne och Örnköldsviks kommun

Sammanfattning

Region Skåne och Örnköldsviks kommun vill bidra till att stärka de av regeringen prioriterade insatserna för att motverka välfärdsbrottslighet i alla former.

Såväl Region Skåne som Örnköldsviks kommun har flera erfarenheter av utmaningar i kontakter med brottsbekämpande myndigheter, vilket hindrar oss att samverka och med gemensamma krafter kunna åstadkomma resultat för det allmännas bästa. Särskilt tydligt är detta på det förmögenhetsrättsliga området.

Samtidigt som det finns svårigheter har såväl Region Skåne som Örnköldsviks kommun också erfarenhet av när ett väl fungerande samarbete bidrar till konkret förflyttning. Att gjorda erfarenheter beaktats inom ramen för lagstiftningsarbetet gällande korruption och tjänstefel (SOU:n *Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel*) är mycket positivt.

Detta är ingen ny fråga. Problematik med gränsöverskridande kontakter mellan de brottsbekämpande myndigheterna och andra myndigheter är sedan tidigare väl dokumenterade och allmänt kända. Region Skåne och Örnköldsviks kommun vill genom att dela praktiska exempel bidra till en positiv dialog om hur detta skulle kunna förbättras redan imorgon.

Region Skåne och Örnköldsviks kommun föreslår dels 1) att systematisk myndighetssamverkan även på regional och kommunal nivå inrättas, 2) en ändrad praxis före nedläggning av förundersökningar, när annan offentlig aktör är målsägande.

Dessutom vill Region Skåne och Örnköldsviks kommun lyfta fram hur angeläget det är att staten prioriterar de förmögenhetsrättsliga brotten och att vi tillsammans måste kraftsamla för att lyckas motverka och vända en oroväckande utveckling.

Exempel på erfarenheter

Ärende A

Företaget är leverantör till Region Skåne. Efter utredning kunde konstateras att det fanns anledning att anta att företaget genom systematisk överfakturerings över flera års tid har vilselett regionen att felaktigt utbetala mycket betydande belopp.

Region Skåne lämnade in polisanmälan till Ekobrottsmyndigheten tillsammans med omfattande utredningsmaterial inklusive ljudinspelning. Polismyndigheten meddelade snabbt beslut om att inte inleda förundersökning. Efter dialog med tidigare kontakt inom Polismyndigheten startades en förundersökning av Ekobrottsmyndigheten som ledde till åtal av tidigare medarbetare på företaget.

Trots att Region Skåne informerat Ekobrottsmyndigheten om att det fanns ytterligare material att ta del av efter en utökad granskning som påvisar att det tidigare anmälda förfarandet på goda grunder är systematiskt och har skett på flera platser så har inget intresse hittills funnits från varken Ekobrottsmyndigheten eller Polismyndigheten att ta emot detta material.

Ärende B

Region Skåne identifierade att några (tidigare) medarbetare under flera år stulit och sålt en större mängd av Region Skåne ägd avancerad medicinsk utrustning, bland annat narkosutrustning, till privata aktörer. Kontakt togs med polisen som upprättade anmälan. Region Skåne lämnade in utredningsmaterial på usb-sticka till polisen. Ingen återkoppling skedde och vid senare efterhörande konstaterades att förundersökning inte inletts, då polisen inte kunnat öppna dokument på usb-stickan, ingen kontakt togs heller med personen som lämnade anmälan. När media drygt två år senare uppmärksammade fallet, fick Region Skåne via media veta att förundersökning inletts, men utredning lades återigen ned utan kontakt med regionen.

Ärende C

Företaget polisanmäldes av Örnsköldsviks kommun, i samband med att kommunen genomförde en utredning gällande misstänkt systematisk överfakturering. Anmälan skickades både till Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten som dock båda valde att lägga ner utredningarna utan vidare kontakt med företrädare för kommunen. Besluten från Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har överprövats, men även överprövningarna har lagts ner utan kontakt med kommunen. Åklagarmyndigheten har dock lämnat ärendet vidare till Utvecklingscentrum.

Ärende D

Företaget har varit leverantör av vårdtjänst i Region Skåne. Region Skåne hävde sitt avtal med företaget och begärde ett skadestånd på grund av allvarliga brister i hur företaget utfört uppdraget. Kort tid därefter gjorde Region Skåne även en

polisanmälan mot företaget. Region Skånes bedömning är att patienter utsatts för risker och att regionen förmåtts att felaktigt betala mycket betydande belopp.

Åklagaren lade efter kort tid ner förundersökningen med motiveringen att "det anmälda uppenbart inte går att utreda". Efter begäran om överprövning har överåklagare vid UC, Åklagarmyndigheten, beslutat att återuppta förundersökningen.

Av överåklagarens skäl för att återuppta förundersökningen är det uppenbart att några egentliga förundersökningsåtgärder överhuvudtaget inte genomförts i ärendet trots att det varit fråga om ett synnerligen allvarligt brott av stor betydelse för allmänhetens tilltro till den offentliga sektorns verksamhet.

Bolaget D

Efter en genomförd internutredning gällande ett ärende etablerade Region Skåne en särskild kontakt inom Polismyndigheten. Kontakten vidareförmedlade i sin tur ärendet till riksenheten mot korruption vid Åklagarmyndigheten.

Ärendet resulterade i fällande domar gällande grovt givande och tagande av muta. En förutsättning för denna utgång av ärendet var dels att Region Skåne hade upparbetade kontakter med Polismyndigheten, att den enskilde polismannen korrekt bedömde ärendets komplexitet samt att ärendet som en följd härav kom att hanteras av riksenheten mot korruption. Samtliga dessa omständigheter var person-, inte funktionsberoende.

Sammanfattande erfarenheter

- Det är svårt att få kontakt med brottsutredande myndigheter, såväl för att lämna underrättelser som för att ha en dialog inför, och i samband med, att anmälningar görs.
- Utgångspunkten måste vara att de anmälningar som görs från region och kommun är väl underbyggda. När region eller kommun själva genomfört en utredning och hittat oegentligheter, bör polis och åklagare utgå från att det kan finnas skäl att undersöka misstänkt välfärdsbrott.
- Förundersökningar läggs ned efter vad som ibland verkar vara ett närmast summariskt förfarande, utan föregående dialog.
- Detta gäller särskilt på det förmögenhetsrättsliga området.

Förslag

- Utarbeta tydligare rekommendationer kring anmälnings- och utredningsförfarandet av de välfärdsbrott som offentliga organisationer riskerar att drabbas av. Frågan om till vilken myndighet en brottsanmälan ska riktas, ska inte kräva några överväganden av anmälände myndighet. Den delen av förfarandet ska vara tydlig och enkel och det ska vara enkelt för andra offentliga organisationer att nå de brottsbekämpande myndigheterna.
- Skapa – på såväl regional som nationell nivå – systematiska och strukturerade forum/kanaler för ömsesidigt informationsutbyte (underrättelser) mellan regioner/kommuner och brottsutredande myndigheter inom det förmögenhetsrättsliga området.
- Säkerställ att samtliga regioner och kommuner har tillgång till dialog med rätt myndigheter gällande utformning av anmälningar, relevanta underlag etc. Det allmännas resurser måste användas så effektivt som möjligt.
- Skapa någon form av riktlinje/rutin/praktik som innebär ett krav på att åklagare måste ha direkt dialog med en region eller kommun gällande anmälningar som kvalificerar sig (kan t ex gälla brottsrubricering eller storlek på uppskattad skada). Dialog ska ske, oavsett om åklagaren bedömer att en förundersökning ska läggas ner eller inte.